

ПОДРИНСКЕ

NAVIGATE

HOME > KULTURA

Šapčanka Biljana Regan izlaže srpsku narodnu nošnju u SAD

0

By Podrinske on January 14, 2016

Kultura

Posle pet godina provedenih u Americi vratila se u rodni grad, dobro poznatom stazom do omiljenog kutka koji nosi u svom srcu i čiji delić čuva i na drugom kontinentu. Ne samo da čuva, već i neguje i s ponosom pokazuje svetu srpsku kulturu i tradiciju. Biljanu Regan život je vodio na različite strane, ali ju je talenat predodredio da svoj put trasira kroz kreativni rad, revije i izložbe na kojima prezentuje srpsku narodnu nošnju. Ta ljubav krenula je iz „Abraševića“, kada je prvi put svojim dobro uigranim koracima oživela salu koju su tokom više od veka prošle mnoge generacije.

– Kad sam stigla na probu u „Abrašević“, nisam očekivala da ću igrati. Pozvali su me da im se pridružim. Imala sam osećaj da sam juče prestala i da sam danas nastavila da igram. Sećanja su se vratila u trenutku i brzo sam se uklopila. To je nešto što čovek ponese u sebi i nikad ne zaboravlja – uzbuđeno priča svoje prve utiske Biljana.

Nju je davne '79 godine otac odveo na probu nadajući se da će odlučiti time da se bavi. Kada je videla

izvođenje prvog ansambla, oči su joj zasijale sjajem koji se ni do danas nije ugasio i više nije bilo dileme da li želi da bude deo „Abraševića“. Sa „Abraševićem“ je, za 15 godina, proputovala mnogo i te uspomene i dalje žive netaknute u njenom sećanju. U to vreme završavala je srednju Medicinsku školu.

– Tada, među mojom generacijom, nije bilo popularno igrati „seljačka“ kola. Međutim, ja sam imala potpuno drugačiji doživljaj svega toga. Od kada sam se priključila „Abraševiću“, nastupio je izuzetno lep period mog života. „Abrašević“ je nešto što je u meni i što uvek nosim sa sobom, gde god da se nalazim – kaže Biljana, koja je paralelno sa tim radila i u bolnici u porodilištu.

Igrom slučaja odlazi u Libiju, gde je provela sedam godina i po povratku nastavlja gde je stala – priključuje se veteranima. Taj period bez posla iskoristila je da ispuni davnashnju želju i obiđe manastire po Srbiji. Na poziv tetke odlazi u Ameriku 2009. godine i tamo ostaje da živi.

– Sada se ne bavim folklorom, mada i tamo postoji folklorna grupa. Radim nešto slično, a to je očuvanje tradicije i kulture u svetu – ističe ona.

Kako je došlo do toga da od babice u porodilištu postane kreativna duša, Biljana objašnjenje traži u porodičnim korenima. Iako tatin posao električara ne spada u takva zanimanja, mama je ta na koju je povukla nit kreativnosti, jer je stalno radila ručne radove, figurice i njena porodična kuća je bila puna rukotvorina. Biljana upravo majci zahvaljuje što je tu ljubav prenela na nju, jer se time i danas izuzetno ponosi.

– Kad sam otišla za Ameriku, nisam mogla da se bavim svojom strukom, već sam trebala da idem u školu, a sa svojih 50 godina nisam mogla to da učinim. Rešila sam da se bavim nečim drugim. „Abrašević“ je u tome odigrao veliku ulogu, jer se tako rodila ideja za kreativnim radom. Počela sam sa jednim kostimom, a sada u svojoj kolekciji imam 50 raznih kostima iz cele Srbije i bivše Jugoslavije – priča Biljana.

Bivši medicinski radnik i sadašnji kreativac i stručnjak za nošnje kaže da se to jednostavno voli ili ne voli. Skuplja isključivo originalne nošnje i prezentuje ih na modnim revijama i izložbama. U tome joj pomaže i stručna literatura, a saraduje i razmenjuje iskustva sa ljudima koji se bave istim poslom. U prikupljanju nošnji pomažu joj prijatelji iz Srbije i preko interneta se dogovaraju – ona njima kaže svoje želje, a oni joj izlaze u susret.

– To je originalna nošnja koja datira s kraja 19. i početka 20. veka, pre Prvog i Drugog svetskog rata, a imam i novije nošnje. U svojoj kolekciji imam 80 posto originala. Za modele uzimam naše devojke koje žive u Americi i svaki put kada organizujem modnu reviju trudim se da prikazem drugačije kostime – priča ona i dodaje da tesno saraduje sa našom ambasadom u Vašingtonu i da je uvek pozivaju kad imaju važne proslave i događaje. Prošle godine je bila sa njima u Ambasadi Francuske na Frankofoniji, gde je pokazala pet kostima iz Srbije. To je prošlo zapaženo i pozvana je da učestvuje i ove godine, a ponudu će obogatiti i novim detaljima koje je prikupila, između ostalog i ćilimima.

Njene izložbe posećuje i veliki broj Amerikanaca, kojima su one vrlo interesantne, jer do sada nisu imali prilike da vide bilo šta slično. Život u Americi potpuno je drugačiji od onog na koji smo naviknuti u Srbiji. Iako je primetno otuđenje među ljudima i odsustvo bliskosti među daljim srođnicima (viđaju se dva puta godišnje – za Dan zahvalnosti i Božić), Amerikanci poštuju svaku naciju. Biljana kaže da Amerika daje mogućnosti da uspete ako ste zaista dobri u tome što radite.

– Ako imate potencijal i nešto što drugi nemaju, tamo ste već uspeli. Mislim da sam jedina u Vašingtonu koja ima toliku količinu originalne narodne nošnje i da Narodni muzej u Beogradu može da mi pozavidi – iskrena je Biljana i kaže da joj je želja da otvori svoj muzej i ljudima na najbolji mogući način pokaže sve što radi.

Nada se da će tu svoju ideju u dogledno vreme realizovati, jer je reč o veoma skupoj investiciji. Njen suprug, koji je Amerikanac, često se šalje na račun toga da je odabrala baš skup hobi. On je završio Likovnu akademiju, a Biljana ga je upoznala baš u prelomnom trenutku svog života, kada se dvoumila da li da ode ili ostane. Pošto se opredelila za ovo drugo, nakon godinu dana zabavljanja su se venčali i

danas joj je velika podriška u radu. Bio je to prst sudbine. Oboje su zaposleni u Kongresnoj biblioteci i rade na pripremi ozvučenja za važne događaje. Na pitanje gde se medicina uklopila u sve to, sa osmehom kaže da je medicina „otišla u penziju“, te da su sada tradicija, kultura i običaji u svetu njeno opredeljenje.

Život u Libiji, gde ju je bolnica poslala da radi u porodilištu, kao babica u naftnoj kompaniji, opisuje kao stresno, ali korisno iskustvo.

– Za mojih 35 godina bilo je veoma stresno, ali sam bila svesna činjenice da je to obaveza koju moram da ispunim. Bila sam blizu Bengazija, u Sirtu. Tamo sam kupila prvi kompjuter, naučila sam arapski jezik. Bio je to potpuno drugačiji svet od onog na koji sam navikla – kaže Biljana, koja je nakon povratka iz Libije živela u Srbiji – od 2005. do 2009. godine, kada je usledio poziv od tetke da dođe u Ameriku. Nije očekivala da će dobiti vizu tako brzo.

– Imam tetku u Arizoni i pitala me jednom prilikom da li bih došla u Ameriku da pomognem njenoj prijateljici oko čuvanja majke. Dobila sam vizu u petak i sledeće subote sam bila u Vašingtonu. Sama sam čuvala baku do njene smrti. Onda sam upoznala mog sadašnjeg muža, godinu dana kasnije smo se venčali i moja sudbina se promenila – priča, dodajući da je često bila, i dan danas je, nostalgичna, jer joj sin, koji se bavi muzikom, živi u Šapcu i ima svoj bend. Nema želju da ode u Ameriku.

– Uvek je bilo nostalgije, ali nisam bila u mogućnosti da se vratim zbog „papira“. Počela sam novi život, karijeru u koju sam uložila dosta truda, rada, znanja i novca. Ne žalim se, jer iza sebe imam dosta revija i nastupa i ljudi su čuli za mene – kaže.

Ovim poslom se bavi od 2012. godine, a od tada je organizovala četiri revije i nešto više izložbi. Biljanina prva izložba je bila u Srpskoj crkvi, gde je prikazala kostime i oglašnja koja sama radi (teško je naći originalna, datiraju iz 19. veka i uglavnom su u veoma lošem stanju).

– Kad radite revije, morate da pokažete kompletnu nošnju – od obuće, oglašnja, do nakita. Ako nedostaje neki detalj, nije kompletno. Onda sam odlučila da radim oglašnja po uzoru na originale i konsultovala sam literaturu i ljude koji se bave istim poslom. Sve revije su kompletne sa detaljima koji su jako bitni. Prva izložba je pokazala sva ta oglašnja, jer čak ni naši ljudi nisu imali priliku da ih vide ranije i bili su stvarno oduševljeni – ističe Biljana.

Sledeća izložba je bila u ambasadi u Vašingtonu, gde je pokazala deo kolekcije, zatim Festival cvetanja trešanja, revija koja se u ambasadi organizuje jednom godišnje.

– Zajedno sa devojkama sam proslavila Uskrs, ofarbale smo dve velike korpe jaja, obučene u šumadijske nošnje i tako prodefilovale kroz festival. Bile smo vrlo zapažene, dok smo delile uskršnja jaja radoznalim posetiocima – priča.

„A gathering“ (okupljanje) u Vašingtonu zamislila je kao spoj tradicije i modernog doba – sve devojke su došle u običnoj garderobi sa jednim detaljem nošnje. Zatim je usledila revija „Boje božura“ u Zapadnoj Virdžiniji, gde je na Vidovdan prikazala kolekciju kostima sa Kosova. Poslednja revija je bila u Ohaju, kada je prikazala 30 kostima na sceni. Sa prijateljicom dr Nadom Martinović koja je rođena Šapčanka i profesor muzike na Državnom fakultetu u Ohaju, došla je na ideju da spoje muziku i tradiciju i priredile su zapaženu reviju. Radi i lutkice u narodnoj nošnji, a ideja je došla od majke pomenute prijateljice, koja joj je poklonila lutku u mačvanskoj nošnji. Isključivo radi sa originalnim ostacima nošnje, tako da su lutkice autentične i izlaže ih na revijama i izložbama. Za jednu lutku potrebno je da izdvoji osam sati rada dnevno. Sve ručno šije – čarape, opanke... Bilja kaže da je najteže uraditi kosovsko džube, dok je mačvanska nošnja najjednostavnija.

Sada u Srbiji skuplja materijal za narednu reviju, a možda organizuje jednu i u martu. Volela bi da svoj rad prezentuje i u našoj zemlji, ali je teško transportovati nošnju, naročito oglašnja koja su osetljiva, dok kapu „smiljevac“ kad putuje nosi u ruci.

Kaže da joj teško pada razdvojenost od sina, roditelja i prijatelja.

– Uvek ću se vraćati u Šabac. Koreni su čudo, nešto što je u meni. I tradicija, ta nit koja nas povezuje sa domovinom. Doći iz velikog u mali grad je velika promena. Šabac je mali grad, ali uvek je u mom srcu i rado mu se vraćam. Primećujem da se za ovih pet godina promenio na bolje. Postao je lepši i čistiji, a tu su ljudi koje ja znam, toplina koja zrači iz tih ljudi je nešto što ne možete da nađete na drugom mestu. Nigde nema takve lepote, dobrote i pažnje kao kad se vratite kući – iskrena je Biljana, koja kaže da u svom domu čuva delić Srbije – mali „muzej“, devojke obučene u narodnu nošnju, koja je svugde okolo, šivaća mašinu ako treba nešto da popravi i to je njen mali svet u koji se sklanja od svakodnevnice, njen delić univerzuma.